

Referat fra møde i KOVA den 28. februar 2024

Mødeleder: Formand for Bæredygtigheds-, Natur- og Klimaudvalget Rikke Østergaard Christensen

Referent: Ingeniør Gitte Bjørnholdt Brok og ingeniør Camilla Teglgard Madsen

Velkomst og præsentation af KOVA-medlemmer

Rikke Østergaard Christensen bød velkommen til mødet.

Efter velkomsten var der en præsentation af alle medlemmer af KOVA.

På mødet deltog 8 ud af 19 inviterede parter, mens Hatting Vandværk, Hovedgård Vandværk, Vedslet Vandværk, Styrelsen for Patientsikkerhed, Miljøstyrelsen (Grundvand), Østjysk Familielandbrug, Dansk Industri, Dansk Brøndejerforening, Skovdyrkerforeningen Midt, Naturstyrelsen og DN ikke var repræsenteret på mødet. Se vedlagte deltagerliste.

Præsentation af udkast til Indsatsplan for Vandværker uden for OSD

Efter præsentationen af udkast til Indsatsplan for Vandværker uden for OSD ved Gitte Bjørnholdt Brok og Camilla Teglgard Madsen var der mulighed for kommentering og spørgsmål til udkastet. Følgende emner blev drøftet.

Områder med særlige drikkevandsinteresser - OSD

Nim Vandværk spurgte ind til, hvorfor indsatsplanområdet ikke er område med særlige drikkevandsinteresser.

Horsens Kommune forklarede, at det er amterne der for år tilbage fik til opgave at udpege større områder, hvor man forventede det fremtidige drikkevand skulle hentes (OSD-områder). Der skulle kun udpeges områder nok til, at de kunne dække det forventede, fremtidige drikkevandsbehov. Der findes derfor flere store sammenhængende og gode magasiner rundt omkring i kommunen og også inden for indsatsplanområdet, men de var ikke blandt de områder, som blev udpeget af amterne den gang. Man valgte at koncentrere udpegningen omkring de den gang største vandværker. Det betyder altså ikke, at der ikke er gode og store magasiner ude i området og drikkevandet, som indvindes ude i indsatsplanområdet, er derfor også lige så vigtigt at få beskyttet, som det vand, der hentes i områder med særlige drikkevandsinteresser.

Mindre fund af pesticider

Velas spurgte ind til, hvad der menes, når der bliver sagt mindre fund af pesticider fx ved Slagballe Bakker Syd Vandværk.

Horsens Kommune oplyste, at der menes, at man har fundet indhold af pesticider lige over detektionsgrænsen for pesticider dvs. lige over 0,01 µg/l.

Ubenyttede boringer og brønde

Søvind Vandværk bemærkede, at de ikke altid mente, at de forbrugere, som de fik koblet på deres vandværk, fik sløjfet deres gamle boring. Søvind Vandværk spurgte derfor ind til, hvordan det sikres, at disse boringer bliver sløjfet, så de ikke udgør en risiko for grundvandet. Søvind Vandværk vil høre, om det evt. står i lovgivningen, at vandværkerne er forpligtiget til at indberette, når de får en forbruger tilkoblet?

Horsens Kommune oplyste, at kommunen ikke får direkte besked, når en ejendoms vandforsyning ændrer sig. Det er ejeren selv, som er forpligtet til at opdatere oplysningerne i BBR. Kommunen får dog ikke besked om det, når det sker. Der står heller ikke et sted i lovgivningen, at vandværket er forpligtet til at indberette til kommunen, når de får en ny forbruger på. Derfor vil kommunen gerne have besked fra vandværket, når de får tilsluttet en ny forbruger, så kommunen kan følge op på, at forbrugerens tidligere boring bliver sløjfet. Vandværket må også gerne gøre de nye forbrugere opmærksomme på, at de skal have sløjfet deres tidligere boring. Horsens Kommune har i sin vandforsyningsplan en politik om, at vi i kommunen ikke tillader, at man har en boring, som kun anvendes til fx havevanding/bilvask.

Søvind Vandværk bemærkede, at det ikke altid var nemt at skulle informere en ny forbruger om, at de skulle have sløjfet deres boring/brønd. Det blev ikke altid vel modtaget.

Brædstrup Vandværk spurgte ind til, om kommunen kunne kræve, at boringerne blev sløjfet?

Horsens Kommune oplyste, at Kommunen kan påbyde ubenyttede boringer og brønde sløjfet. Horsens Kommune har stor fokus på at få kortlagt de ubenyttede boringer og brønde i vores kommune og sikre, at de bliver sløjfet. Vi finder løbende frem til ubenyttede boringer og brønde ved tilsyn, behandling af ansøgninger på ejendomme fx byggesager, jordvarme mv., oplysninger fra vandværkerne om tilsluttede forbrugere samt ved udarbejdelse af indsatsplaner. I forbindelse med udarbejdelsen af denne plan har kommunen lokaliseret 8 mulige ubenyttede boringer og brønde, som vi skal have sikret er eller bliver sløjfet. På nuværende tidspunkt har vi kendskab til ca. 500 ubenyttede boringer/brønde i kommunen, som vi skal have fulgt op på, at de bliver sløjfet. Dette er et større arbejde, som pågår løbende. Horsens Kommune får pt. sløjfet ca. 20 boringer/brønde om året.

Orientering om status og tidsplan for kommunens indsatsplaner

Den videre proces for Indsatsplan for Vandværker uden for OSD

Horsens Kommune oplyste, at KOVA har mulighed for at fremsende skriftlige bemærkninger til udkast til Indsatsplan for vandværker uden for OSD inden d. 13. marts 2024. Skriftlige bemærkninger fremsendes til Gitte Bjørnholdt Brok på gjb@horsens.dk

Rettelse: Fristen for at indsende skriftlige bemærkninger er ændret til mandag den 18. marts 2024.

Kommunen orienterede herefter om den videre proces med offentliggørelse og politisk behandling af Indsatsplan for vandværker uden for OSD.

Horsens Kommune

Forslag til Indsatsplan for vandværker uden for OSD forventes forelagt Bæredygtigheds-, Natur- og Klimaudvalget på deres udvalgs møde d. 7. maj 2024. Umiddelbart herefter sendes forslaget i 12 ugers offentlig høring frem til august 2024. I den offentlige høring har medlemmerne i KOVA igen mulighed for at indsende et skriftligt hørings svar.

Efter den offentlige høring skal den endelige indsatsplan vedtages, først i Bæredygtigheds-, Natur- og Klimaudvalget, herefter i Økonomi- og Erhvervsudvalget og til sidst i Byrådet. Indsatsplan for vandværker uden for OSD forventes vedtaget inden udgangen af 2024.

Tidsplan for kommunens kommende indsatsplaner.

Horsens Kommune præsenterede tidsplanen for de kommende indsatsplaner.

Horsens Kommune forventer at opstarte udarbejdelsen af Rugballegård Indsatsplan og Endelave Indsatsplan i løbet af 2024 med færdiggørelse i 2025. I forhold til Rugballegård Indsatsplan afventer kommunen, at Miljøstyrelsen får afsluttet grundvandskortlægningen "Hedensted 2022", som omfatter Rugballegård indsatsplanområde. Den seneste melding fra Miljøstyrelsen er, at kortlægningen er afsluttet senest til august 2024.

Nim Indsatsplan skal laves om, da indsatsplanområdet også er omfattet af grundvandskortlægningen "Hedensted 2022". De ny indvindingsoplande, som er beregnet i denne kortlægning, er flere steder beliggende uden for det nuværende indsatsplanområde. Horsens Kommune skal derfor udarbejde indsatsplan for de nye udpegninger i kortlægningen. Udarbejdelsen af den nye Nim Indsatsplan forventes at køre sideløbende med Rugballegård Indsatsplan.

Hovedgård Indsatsplan forventes udarbejdet i løbet af 2026/2027. Hovedgård indsatsplanområde er omfattet af grundvandskortlægningen "Horsens Nord", som Miljøstyrelsen forventer ligger klar i slutningen af 2025.

Næste møde i KOVA forventes afholdt i 2025, hvor forslag til Rugballegård Indsatsplan, forslag til Endelave Indsatsplan og forslag til Nim Indsatsplan forventes præsenteret.

Brædstrup Indsatsplan

Brædstrup Vandværk spurgte ind til, om Brædstrup Indsatsplan evt. også skulle laves om ligesom Nim Indsatsplan.

Horsens Kommune oplyste, at både indsatsplanområdet for Brædstrup Indsatsplan og indsatsplanområdet for Vandværker uden for OSD er omfattet af den kommende grundvandskortlægning "Horsens Nord". Horsens Kommune forventer, at de ændringer, som kan forventes i forhold til afgrænsningen af indvindingsoplande og udpegninger af sårbarhed i forbindelse med kortlægningen, vil medføre, at der skal udarbejdes en ny indsatsplan for både Brædstrup og Vandværker uden for OSD, for at sikre, at vi får beskyttet de rigtige arealer med de rigtige indsatser.

Råstofgravning

Nim Vandværk gav udtryk for, at de var ærgerlige og uforstående overfor, at Regionen kunne give tilladelse til råstofgravning inden for vandværkets indvindingsopland og inden for området med særlige drikkevandsinteresser, når der i indsatsplanen er formuleret en retningslinje om, at det som udgangspunkt ikke anbefales at udlægge nye råstofgraveområder inden for indvindingsoplande og OSD. Nim Vandværk var bekendt med, at graveområderne omkring Nim Vandværk var udlagt inden Nim Indsatsplan blev

vedtaget, men opfordrede alligevel til, at man politisk havde fokus på, at der er rift om arealerne og at der kan være modstridende interesser mellem de forskellige ønsker til arealets anvendelse.

Nim Vandværk oplyste, at de havde prøvet at få en dialog med Regionen omkring vandværkets bekymringer for råstofgravning inden for deres indvindingsopland. Regionen havde udtalt, at det var vandværket som skulle bevise, hvis en forurening i vandværkets boreriger skyldes råstofgravningen. Nim Vandværk kan ikke se, at de er i stand til at løfte den bevisbyrde og finder det heller ikke rimeligt.

RM oplyste, at de har stort fokus på tilsyn med de aktive råstofgrave og overholdelse af vilkårene i råstofgravetilladelsen.

Horsens Kommune oplyste, at der på landsplan sjældent opstår en forurening i en råstofgrav, som påvirker det underliggende grundvandsmagasin og at der i gravetilladelserne stilles en lang række af vilkår for netop at varetage de lokale grundvandsinteresser.

Horsens Kommune bemærkede, at man efter endt råstofgravning får en rigtig god beskyttelse af det underliggende grundvandsmagasin, da der i efterbehandlingsplanen er vilkår om, at arealet skal henligge til natur og at der hverken må sprøjtes eller gødes på arealet. Nim Vandværk gav udtryk for, at de var enige heri, men at det er i perioden mens råstofgravningen foregår, at de har deres bekymringer.

Grundvandsbeskyttelse i Horsens Kommune

Horsens Kommune præsenterede forskellige projekter omkring grundvandsbeskyttelse i Horsens Kommune herunder

Rugballegård Skov

Der er i årene 2014-2021 blevet rejst 160 ha skov ved Rugballegårdværkets kildeplads i et samarbejde mellem Samn Forsyning, Naturstyrelsen og Horsens Kommune. Der må ikke anvendes pesticider og et minimum af gødning i forbindelse med driften af skoven. Grundvandsbeskyttelsen her er med til at sikre grundvandet til en af Horsens Kommunes største kildepladser, som forsyner ca. halvdelen af Horsens By med drikkevand. De fleste af vandværkets BNBO er også beskyttet af skoven.

Højballegård Skov

Der er indgået en samarbejdsaftale mellem Samn Forsyning, Naturstyrelsen og Horsens Kommune om rejsning af 350 ha skov frem mod 2043 ved kildepladsen til Højballegårdværket. Der må ikke anvendes pesticider og et minimum af gødning i forbindelse med driften af skoven. Grundvandsbeskyttelsen her er med til at sikre grundvandet til Horsens Kommunes største kildeplads, som forsyner ca. halvdelen af Horsens By med drikkevand og en stor del af oplandet til Horsens by. De fleste af vandværkets BNBO vil blive beskyttet af skoven.

BioScape – Endelave

I forbindelse med EU-life projektet BioScape-Endelave, hvor der arbejdes med at skabe sammenhængende natur og biodiversitet på Endelave, har man valgt at medtage sikring af grundvandsmagasinet, som Endelaveværket indvinder fra. Man har fået beregnet et mere korrekt indvindingsopland for Endelaveværket og fået vished om, at der ikke findes andre brugbare grundvandsmagasiner på øen end det, som man indvinder fra i dag.

Horsens Kommune

Alternativet til beskyttelsen af det nuværende grundvandsmagasin er derfor en havledning ind til fastlandet, som er en bekostelig affære. I forbindelse med projektet skal der indgås dyrkningsaftaler med de lodsejere, som har jord inden for 35 ha af det 37 ha store indvindingsopland. Dyrkningsaftalerne omfatter ingen dyrkning, ingen brug af sprøjtemidler og ingen brug af gødning. Samn forsyning har på nuværende tidspunkt indgået aftaler på 27 ha. Der mangler aftaler med de 2 lodsejere, som ejer de sidste 9 ha. Der er politisk opbakning fra byrådet til udstedelse af påbud for at sikre beskyttelsen af Endelaveværkets grundvandsmagasin. Horsens Kommune forventes at give påbud til de 2 lodsejere i løbet af foråret 2024.

BNBO – ophør med erhvervsmæssig brug af pesticider

Horsens Kommune gav en status for beskyttelsen af BNBO efter den endte BNBO-opgave, fremsat i tillægsaftalen for Pesticidstrategien 2017-2021, som udløb d. 31. december 2022.

I sommeren 2023 vedtog regeringen en akutplan for BNBO. I den forbindelse ændrede Danske Vandværker deres anbefalinger vedr. BNBO, som skal genberegnes. Hvor de før ikke anbefalede, at vandværkerne indgik frivillige aftaler inden for et BNBO som skulle genberegnes, anbefaler de nu, at vandværkerne laver midlertidige frivillige aftaler. De fleste af vores vandværker har fulgt Danske Vandværkers tidligere anbefaling og det er bl.a. derfor, at der ikke er blevet beskyttet flere BNBO i Horsens Kommune frem til d. 31. december 2022. Den nye anbefaling fra Danske Vandværker har betydet, at flere af vandværkerne er startet op på at få lavet frivillige aftaler, men de er ikke i mål endnu. Haldrup Vandværk har netop fået lavet en frivillig aftale med 1 ud af deres 3 lodsejere. Ellers er der ingen meldinger om andre vandværker, som er nået i mål med deres frivillige aftaler, men flere er i gang. Horsens Kommune følger løbende med i, hvor langt de enkelte vandværker er med deres beskyttelse inden for BNBO.

Horsens Kommune har haft en kommende BNBO-lovgivning i høring, hvor der bliver lagt op til, at kommunerne skal meddele påbud om ophør af erhvervsmæssig brug af pesticider inden for de BNBO, hvor erhvervsmæssig brug af pesticider vurderes at udgøre en risiko for forurening af grundvandet. Det forventes, at lovgivningen træder i kraft d. 1. juli 2024 og at kommunerne får resten af 2024 til at komme i mål med opgaven.

Tilføjelse: Efter KOVA-mødet er der udsendt en pressemeddelelse fra Miljøministeriet, om at de torsdag d. 29. marts 2024 har fremsat lovforslaget - [se pressemeddelelsen her](#)

Udpegning af BNBO og aftaler

Velas spurgte, om alle BNBO i kommunen var udpeget.

Horsens Kommune oplyste, at alle vandværkernes indvindingsboringer, som har et beregnet BNBO, er udpeget. Men da mange af kommunens vandværker har fået ændret indvindingsmængden i deres nyeste indvindingsstilladelse, skal mange af BNBO genberegnes og udpeges på ny. Disse vandværker skal også have beregnet nye indvindingsoplande. Der sker hele tiden ændringer – både i indvindingsmængden hos det enkelte vandværk, nye boringer og ny viden i forbindelse med grundvandskortlægningerne – som gør, at BNBO og indvindingsoplandet løbende vil ændre sig gennem årene. Vi bliver hele tiden klogere.

Peter fra Velas oplyste, at han har landbrugsarealer inden for indvindingsoplandet til Østbirk Vandværk, og at han fortsat venter på en henvendelse fra vandværket vedr. en frivillig aftale om pesticidfri drift af arealerne.

Horsens Kommune

Horsens Kommune oplyste, at Østbirk Vandværk har fået en markant forøgelse af vandmængden i deres indvindingstilladelse og skal derfor have beregnet nye BNBO.

Søvind Vandværk oplyste, at de havde været i gang med at prøve at indgå frivillige aftaler for deres BNBO ved hjælp af en rådgiver, som også har beregnet et BNBO til deres nye boring, som staten endnu ikke har beregnet og udpeget BNBO for. De berørte lodsejere har valgt at rådgive sig med "Forening for Bæredygtig Grundvandsbeskyttelse" og deres forhandlinger er derfor gået i stå.

Drikkevandsfonden

I finansloven 2022 blev der afsat 170 mio. kr. til drikkevandsbeskyttelse, som skal bruges over en fireårig periode fra 2022-2025. Det udmundede bl.a. i to tilskudspuljer – Grundvandsbeskyttelse af strategisk vigtige drikkevandsmagasiner fx på en ø, hvor der gives tilskud på op til 40 % samt Sløjfning af ubenyttede boringer og brønde, hvor der til private lodsejere bliver givet tilskud på op til 15.000 kr. pr. boring/brønd.

Der har været søgt til begge tilskudspuljer i Horsens Kommune i 2023.

Ved tilskudspuljen for grundvandsbeskyttelse af strategisk vigtige drikkevandsmagasiner har Samn Forsyning søgt om tilskud til deres grundvandsbeskyttelse på Endelave. Samn Forsyning har fået et tilskud på 1,1 mio. kr., som dækker ca. 37 % af deres udgifter til dyrkningsaftaler (i alt 3,0 mio. kr.).

Ved tilskudspuljen til sløjfning af ubenyttede boringer og brønde har Horsens Kommune tilbudt at sende ansøgning af sted for de 8 lodsejere på Endelave, som har ubenyttede boringer og brønde inden for området med særlige drikkevandsinteresser. 5 lodsejere har ønsket at være med og alle har fået tilsagn fra puljen om støtte til sløjfning af deres i alt 6 boringer. Derudover har Horsens Kommune sendt brev vedr. tilskudspuljen ud til de over 100 lodsejere inden for indsatsplanområderne for Brædstrup Indsatsplan og Nim Indsatsplan, hvor vi har mistanke om, at der er en ubenyttet boring eller brønd. Horsens Kommune ved ikke præcist, hvor mange, som har søgt puljen, men 3 har fået tilsagn om tilskud.

Rettelse: På mødet blev der sagt, at det var givet tilsagn til 6 boringer/brønde og at der er bevilliget tilskud til ca. 205 boringer/brønde på landsplan. Dette var et skøn fra administrationens side. Vi har efterfølgende fået de korrekte tal tilsendt fra Drikkevandspuljen. De korrekte tal er tilskud til i alt 9 boringer/brønde i Horsens Kommune (heraf de 6 på Endelave) og der er givet tilsagn om tilskud til 164 boringer/brønde på landsplan. Dvs. 5,5 % af puljen er givet til boringer/brønde i Horsens Kommune.

Afrunding

Rikke Christensen rundede af og takkede for et godt møde.